

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-2

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54

Vě umě 3

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editor, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Kovový závěsek ve tvaru zvířete (viz obr. 5 na str. 136)
Metallic animal figurine pendant (see Fig. 5 on page 136)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

PROSTĚJOV (K. Ú. KRASICE, OKR. PROSTĚJOV)
„Višňovce“. Mladší doba hradištní. Sídliště. Záchranný výzkum.

Ve druhé polovině měsíce dubna 2012 proběhl záchranný archeologický výzkum spojený s budováním komunikace a inženýrských sítí v k. ú. Krasice (městská část Prostějova, okr. Prostějov; ZM ČR 1:10 000, list 24-24-12, 116:336, 116:337, 117:351, 116:352 od Z:J s. č.). Zemní práce byly realizovány v severní části polní trati „Višňovce“, tj. na polykulturní archeologické lokalitě známé díky aktivitám A. Gottwalda již počátkem 20. století (např. Šrot 1975, 64) a výrazně dotčené intenzivní výstavbou probíhající jižně dnešní ulice J. B. Foerstera od roku 1996 (nejprve terénním odkryvem Muzea Prostějovska v Prostějově, např. Procházková 1999, následně pak řadou drobnějších akcí prostějovského pracoviště Ústavu archeologické památkové péče Brno - namátkou např. Šmíd 2008, Fojtík 2010).

Prozkoumáno a zdokumentováno bylo tentokrát celkem 12 archeologických objektů, které dokládají osídlení místa ve střední a mladší době bronzové, v časném latěnu a v období mladohradištním. Časově nejmladší komponentou jsou tedy dva objekty související s dosud neznámou osadou Slovanů mladší doby hradištní - část patrně obdélné jámy se zaoblenými rohy (snad polozahloubené chaty?, objekt č. 500) obsahující, vedle přepálených kamenů, též bohatý soubor fragmentů keramických nádob, a typická zásobní jáma hruškovitého tvaru (objekt č. 503), která ve své výplni skrývala mimo kostry psa též kosterní pozůstatky tří hospodářských zvířat - torzo skeletu kozy a dva úplné skelety prasat (obr. 113).

Pavel Fojtík

Literatura

- Fojtík, P. 2010: Prostějov (k. ú. Krasice, okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 51, 375–376.
 Procházková, P. 1999: Prostějov – Čechovice (okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 40 (1997–1998), 246–247.
 Šmíd, M. 2008: Prostějov (k. ú. Čechovice, okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 49, 334.
 Šrot, J. 1975: *Místopis archeologických tratí okresu Prostějov dle nálezů Červinkových, Gottwaldových, Dobešových, Všetickových, Skutilových, aj.* Rukopis uložený v Muzeu Prostějovska v Prostějově.

Resumé

Prostějov (Kat. Krasice, Bez. Prostějov), „Višňovce“. Jüngere Burgwallzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

PUSTÁ POLOM (OKR. OPAVA)

Kostel sv. Martina, p. č. 1. Novověk. Kostel. Záchranný výzkum.

V souvislosti s rekonstrukcí podlahy v presbytáři kostela sv. Martina v Pusté Polomi proběhl v roce 2012

Obr. 115. Pustá Polom, kostel sv. Martina. Pohřby v jižní části presbytáře. Sonda S1, pohled od severu. Foto F. Kolář.

Abb. 115. Pustá Polom, Martinskirche. Bestattungen im Südteil des Presbyteriums. Grabungsschnitt S1, Blick von Norden. Foto F. Kolář.

záchranný archeologický výzkum, realizovaný archeologickým pracovištěm Národního památkového ústavu Ostrava (akce č. 5/12). Ves Pustá Polom se nachází na území historického Slezska, v mělké pramenné pánvi říčky Seziny, přibližně 12 km jihovýchodně od Opavy, 9 km jižně od Kravař a 9 km severně od Bílovice. Kostel je situován na západním okraji obce, v nadmořské výšce cca 440 m.

Ves Pustá Polom (něm. *Wüst Pohlom*) byla založena pravděpodobně na přelomu 12. a 13. století. Před rokem 1238 se dostala do majetku hradištského kláštera premonstrátů a fungovala zde jako lokální středisko části klášterních statků na Opavsku. Kostel sv. Martina představuje klasicistní novostavbu z let 1802–1803, postavenou nákladem baronů Kalckreutherů za přispění obce a hrabat Larisch-Mönnichů a Wilczků na místě původního dřevěného kostela nejasného stáří. Farní kostel v Pusté Polomi se v písemných pramenech poprvé připomíná k roku 1276 (Prix 2004).

V interiéru presbytáře kostela byly v roce 2012 realizovány tři archeologické sondy (S1 – S3; obr. 114). Důležité zjištění představuje zachycení části původního pohřebiště, předcházejícího výstavbě stávajícího kostela sv. Martina z let 1802–1803 a vázaného k původnímu patrně dřevěnému kostelu, poprvé v písemných pramenech připomínanému k roku 1276 (Prix 2004; Hosák 2004, 756; Kronika farnosti Pustá Polom). Stavební pozůstatky původního středověkého kostela nebyly v rámci výzkumu zachyceny, dle předpokladu Dalibora Prixe se však měl nový kostel stavět v blízkosti dosavadního, nikoliv na jeho místě. V době výstavby nového kostela tak mohl původní kostel nadále sloužit svému účelu, a teprve po dokončení novostavby byl tento rozebrán. Výzkumem bylo zachyceno základové zdivo jihovýchodního nároží, jižní a severní obvodové zdi presbytáře, narušující horizont pohřbů nacházejících se na hřbitově kolem původního kostela (obr. 115). V presbytáři nového kostela nebyly objeveny žádné interiérové pohřby, plně v souladu s nově nastoupenou praxí vycházející z císařských dekretů z 80. let 18. století. V interiéru presbytáře se dobře dochoval stavební horizont představovaný vrstvami stavebního odpadu (cihlový prach, fragmenty cihel a malty). V rámci tohoto souvrství byla zachycena rovněž popožárová planýrka, související patrně s požárem krovu novostavby kostela v listopadu roku 1803 (Kronika farnosti Pustá Polom). Tyto vrstvy tvořily podklad pro oltářní stupeň, zhotovený nejprve ze dřeva, později z cihel.

František Kolář

Literatura

Hosák, L. 2004: *Historický místopis země Moravskoslezské*. Praha: Academia.

Prix, D. 2004: *Pustá Polom*. Nepublikovaný strojopis kapitoly do připravované publikace Umělecké památky Moravy a Slezska.

Výpis z kroniky farnosti Pustá Polom [online] [cit. 23. 2. 2014]. Dostupné z: http://farnostpp.budnet.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=52:vypis-z-kroniky-farnosti-pusta-polom&catid=42:vypis-z-farni-kroniky&Itemid=54

Resumé

Pustá Polom (Bez. Opava), Martinskirche. Neuzeit. Kirche. Rettungsgrabung.

RAKOVÁ U KONICE (OKR. PROSTĚJOV)

„Dolní padělky“, „Za humny“, „Niva“. Středověk, novověk. Sídliště?. Povrchový sběr.

Lokalizace: trať „Dolní padělky“ – plocha mezi body: 1) X = 1118112, Y = 568349; 2) X = 1118165, Y = 568270; 3) X = 1118331, Y = 568381; 4) X = 1118276, Y = 568471 (S-JTSK); trať „Za humny“ – plocha mezi body: 1) X = 1118072, Y = 568436; 2) X = 1118091, Y = 568452; 3) X = 1117942, Y = 568733; 4) X = 1117918, Y

= 568725 (S-JTSK); trať „Niva“ – bod v okruhu 50 m: X = 1118455, Y = 568865 (S-JTSK).

Během rekognoscace terénu prováděné v jarních měsících roku 2011 na polích na katastru obce Raková u Konice bylo na plochách vymezených výše uvedenými souřadnicemi zjištěno několik nápadných kumulací keramiky. V trati „Dolní padělky“ byly nalezeny 3 fragmenty z nádob s příměsí tuhy datovatelné do průběhu 2. poloviny 13. století až počátku 14. století. Další 3 kusy zlomků pocházejí z nádob ze 14. století, a to typických pro olomoucký keramický okruh, neboť jde o běžovožlutou písčitou, tzv. „krupičkovou“ keramiku. 1 kus výduti je datovatelný do 15.–16. století a jedná se o fragment nádoby loštického typu s charakteristickými puchýřky. Další 15 kusů keramiky je datovatelných rámcově do období novověku. Bylo nalezeno též několik vzorků vápence, tudíž nelze vyloučit možné zpracovávání této suroviny v nejbližším okolí. Další 2 kusy keramiky s výraznou příměsí tuhy pochází i z prostoru jihovýchodně od souřadnicemi vymezené plochy, avšak stále náležející do trati „Dolní padělky“. Pocházejí z polohy nacházející se blízko vodoteče. Ze stejného prostoru pochází i cca 13 kusů novověké keramiky, včetně malého fragmentu neglazovaného kachle. Z tratě „Za humny“ z prostoru vymezeného výše uvedenými souřadnicemi pocházejí 2 kusy keramických zlomků s příměsí tuhy a opět 3 kusy tzv. „krupičkové“ keramiky ze 14. století. Další 5 kusů keramiky náleží časově do období novověku. Z trati „Niva“ (okolí vymezeného bodu), z místa prameniště menší vodoteče, pochází 1 kus „krupičkové“ keramiky typické pro 14. století a olomoucký keramický okruh. První zmínka o obci Rakové je z roku 1276 (de Racowe; Hosák, Šrámek, 1980, 359).

Karel Faltýnek, Pavel Šlézar

Literatura

Hosák, L., Šrámek, R. 1980: *Místní jména na Moravě a ve Slezsku. II, M-Ž. Dodatky, doplňky, přehledy*. Praha: Academia, 359.

Resumé

Raková u Konice (Bez. Prostějov). Mittelalter, Neuzeit. Siedlung?. Oberflächensammlung.

ROSICE (K. Ú. ROSICE U BRNA, OKR. BRNO-VENKOV)

„Plachty“. Středověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK 612940.25:1159393.34.

V březnu a dubnu roku 2012 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum na jihovýchodním okraji polní tratě „Plachty“ v souvislosti s výstavbou nového výtlačného vodovodního řadu. Dosud neznámá lokalita